№ 92 (288) Ausgabe A.

HOMAN

Cena z pierasyłkaj i dastaŭkaj da chaty. na 1 hod—10 m. 80 fen., na ½ hodu—5 m. 40 fen., na 3 miesiacy — 2 m. 70 f., na 1 mies.—90 f.

Biełaruskaja Wilenskaja časopiś
wychodzić dwa razy ŭ tydzień: u aŭtorki i piatnicy.
Adres redakcyi: Wilnia, Wilenskaja 33.
Adres administracyi i ekspedycyi: M. Stefanskaja 23.

CANA ABWIESTAK.
Na 4-aj staranie za radok drobnymi litarami — 25 fen.; drobnyja abwiestki pa 5 fen. za słowa. Abwiestki ab śmierci — 60 fen. za liniejku drobnym drukam.

№ 92 (288) Hod III. Wilnia. 22 listapada 1918 h. Cana 10 fen. (5 kap.)

KIEU (W.T.B.). 19.XI. Hetman pieradaŭ kamandu ŭsim wojskam na Ukrainie hien. Kieleru i abwieściŭ usiu Ukrainu na wajennym pałažeńnie. Na Kijeŭ idzie ukrainskaje wojska z warožymi metami.

WIIENA (W.T.B.). 19.XI. Ukraincy bł.kirujuć Pieramyšl i nie dapuščajuć tudy charčeŭ. Jany spadziajucca ŭziać palakoŭ hoładam.

KRAKAU. 20.XI. U niadzielu prad pałudniem zroblena ŭ Lwowie zamireńnie na 48 hadz.

BERLIN. 20.XI. Z Londona nakazywajuć, što ŭrady sajuźnikaŭ damahajucca kab Holandyja addała im impieratara Wilhelma.

WILNIA. Lewy člen taryby Taryby, Biržyška, zajawiŭ, što dziela surjoznaha pałažeńnie jon pastanawiŭ ustupić uznoŭ u Tarybu i pracawać pry arhanizacyi Litwy.

Litoŭskaje ministerstwa ziemlarobstwa 15 listapada padało niamieckamu ŭradowamu kamisaru zajawu, u katoraj damahajecca zaraz-ža pierastać siačy les, pradažu kupcom i wywoz drewa za-hranicu.

Načalnik upraŭleńnia Litwy pajaśniaje, što choć rekwizycyj jeminnych rečaŭ dla wywazu ŭ Niamieččynu balej nia budzie, rekwizycyi dla charčawańnia stajačaha ŭ krai niamieckaha wojska i miastowaha nasialeńnia zhodna z mižnarodnym prawam buduć i dalej

Litoŭski minister-prezydent zwaročawajecca z adozwaj da kraju, u katoraj, miž inšym, kaža: «u chutkim časie niamieckaje wojska pakinie naš kraj i z im pierastanuć istnawać niamieckija zakony i niamieckija zahady. Pakul niemcy jašče ŭ kraju, utworany litoŭski dziaržaŭny ŭrad pad abaronaj niamieckaj palicyi, sudoŭ i armii arhanizuje palicyju, milicyju i sudy Litwy Taryba wydała zahad, pa katoramu ŭ tych wokruhach, dla katorych Taryba nie wydaje nowych zahadaŭ astajucca ŭ sile zakony i zahady, što mieli siłu prad wajnoj. Dziela taho, kab zabaspečyć supakoj i paradak nielha kłaści ruki na kaleni. Treba arhanizawacca ŭ hrupy i kamitety, katoryja wybieruć palicejskich čynoŭnikaŭ spaŭniajučych słužbu za płatu. Tady nia prydziecca dryžeć u dzień i ŭ načy pierad razbojnikami.

WILNIA. 21.XI. Pradstaŭnikom Biełaruskaj Rady ŭ wilni Litoŭski minister-prezydent, prof. Woldemar, zajawiŭ što litoŭcy ničoha nia buduč mieć prociŭ, kab Biełaruś razam z Mienskam uwachodziła ŭ Litwu.

HOMIEL. Sproby bolšewikoŭ u Staranybie i Klincach brataca z niamieckim wojskam skončylisia admowaj niamieckich sałdatoŭ.

MIENSK. 17 listapada pačaŭsia adychod našaha wojska na ŭsim froncie. Stary Bychaŭ i Nowy Bychaŭ i paŭdniowaja čaść darohi Žłobin-Homiel pieradany ruskim. Da 20 listapada našaje wojska piarojdzie na zachodni bierah Dniapra, da 26-ha listapada za Biarezinu. Z pryčyny błahoha stanu rasiejskich čyhunak wialikšaja čaść armii adyjdzie piechatoj da hranic staroj okupacyi. Kamanda 10 j armii astaniecca ŭ Miensku da apošniaha času. Wojski prastojać ŭ ukrapleńniach staroha ŭschodniaha frontu kala dwuch tydniaŭ, paśla hetaha jany buduć adwiezieny ŭ niamieckich wahonach u baćkaŭščynu

BERLIN. (W.T.B.). 20.XI. Prohresyŭnaja partyja zrabiła z nacyjanalnaliberalnaj blok, katyry budzie nazywacca «Demakratyčnaja partyja».

LONDON. (W.T.B.). 19.XI. Nižnaja pałata. Pamočnik wajennaha Štats-sekretara skazaŭ, što straty Anhlii da 4-ha listapada dachodziać 3-ch milijonaŭ 49 tysiač 191 čał.

BUDAPEŠT (W.T.B.). 20XI. Wenherski ŭrad zajaŭlaje enerhičny protest da sajuźnikaŭ z pryčyny narušeńnia imi warunkaŭ zamireńnia bo serbskija wojska ŭ niekatorych miasecch wydaliła wenherskich čynoŭnikaŭ i pazwalaje sabie na ahuł akty praciŭ mižnarodnaha prawa.

LONDON (Reŭter). 20.XI. Admiralciejstwa pryniało siahońnia ŭ 30-ch milach ad Haryča pieršyja 20 niamieckich padwodnych łodak. Niamieckija wajennyja karabli buduć, peŭnie, pasłany ŭ hawań astrawoŭ Orkni.

HAAGA. Jak nakazywajuć z Wašyngtonu košt suświetnaj wajny pa padrachunku dojdzie da 800 mijardaŭ marak.

BAZEL. Italjanskija wojski prymuć učaście pry zaniačci sajuźnikami niamieckaj ziamli.

BERLIN (W.T.B.). 20.XI. Jak nakazywajuć z Pieciarburhu i Maskwy urad radaŭ padwučyła niamieckich wajenna pałonnych utwaryć tam swaje sałdackija rady, katoryja siłkom zaniali niamieckija wajennyja kansulstwy ŭ Pieciarburzie i Maskwie i pačali tam haspadaryć. Niamiecki ŭrad zaprotestawaŭ pierad uradam radaŭ i zajawiŭ, što niamieckija hieneralnyja konsulstwy pryznali niamiecki ŭrad i ličacca orhanami jaho. Niamiecki ŭrad robič adpawiedalnym ruski ŭrad za narušeńnie mižnarodnaha prawa. Ruski ŭrad skrywaje ad narodu pałažeńnie ŭ Niamieččynie. Uradowyja telehramy z Niamieččyny adkrywajucca i systematyčna padrablajucca.

SEJNY. Za bunt i sapraciŭleńnie niamieckaj uładzie, a taksama nažeńnie aružža wučyciel Jurhis Mitkas i sialanin Stanisłaŭ Mikłašewič zasudžany na karu śmierci i rastreleny.

BERLIN. (W.T.B.). 20.XI. Niamieckija ŭpaŭnamočanyja, kab wieści pierahawory ab zamireńni, nakazawajuć, što z pryčyny karotkaha termina naznačanaha dla adychodu niamieckaha wojska trudnaści pawialičawajucca. Hrazić katastrofa, źwiazanaja z rabunkami i zbrojnym supraciŭleńniem prociŭ nastupajučych niepryjacielaŭ. Asabliwa wialikaja niebaspečnaść, kali pahoda pahoršaje.

Redakcyja „Homana“ prosić usie piśmy, rukapisy da druku, karespandencyi, hazety i h. p. pasyłać joj **T O L K I** pa adresu **Wilenskaja wul. 33, kw. 1**.

Biełaruś, Litwa i Bałtyka.

Kaliś našaja Bećkaŭščyna, Biełaruś dzialiłasia na šmat asobnych kniažstwaŭ. Potym usie biełaruskija kniažstwy złučylisia ŭ wadno Połackaje kniažstwa. Uwieś hety čas biełarusy mieli wielmi šyrokija znosiny z zachodnimi eŭropejskimi narodami Bałtyckim moram pa Dźwinie praz Ryhu. Užbiarežnyja litoŭskija i finskija plamieńni nia mieli swaje mocnaj arhanizacyi i nie pieraškadžali biełarusam mieć dostup da Bałtyckaha mora. Smalensk, Witebsk i Połacak byli centrami handlu pa Bałtyckamu moru. Miesty hetyja šybka raźwiwalisia i bahacieli. Jak wialiki im było tady ich bahaćcie widać choć-by z taho, što, napr., miesta Smalensk u XIII wieku dawała ŭ hod padatkaŭ kniaziu 600 tysiač rubloŭ i nia było žalbaŭ na wieličyniu padatkaŭ. Nichto nia budzie sprečacca, što adnej z pryčyn raźwićcia biełarusaŭ u toj čas, byŭ wolny dostup da Bałtyckaha mora. Ciahaj da Bałtyckaha mora tłumačycca i paŭstańnia wializnych biełaruskich kołonij Pskowa i Wialikaha Noŭharada, zdenacyjanalizawanych i raźwiezienych potym maskoŭcami pa Maskoŭskamu kniažstwu.

Potym usie biełarusy razam z lićwinami złučylisia ŭ adnym Litoŭska-Biełaruskim Kniažstwie i ŭznoŭ mieli dostup da Bałtyckaha mora. Hetkim paradkam biełarusy, jak dziela swajho gieografičnaha pałažeńnia, tak i dziela swajej ciahi ekanamičnaj i pramysłowaj naležać da bałtyckich narodaŭ. U ciapierašni histaryčny čas my pawinny asabliwuju ŭwahu źwiarnuć na naš pryrodny kirunak da Bałtyckaha mora, bo ad hetaha zaležyć raźwićcie biełaruskaha narodu.

Ciapier padniata dumka ab dziaržaŭnym sajuzie Biełarusi, Litwy i Bałtyki. Hetym zaniaty nia tolki ŭ našym krai, ale i zahranicaj. Cikawicca hetym asabliwa Ameryka. Jak čuwać ab hetym była hutarka amerykanskaha prezydenta Wilsona z delehacyjaj amerykanskich lićwinoŭ katoraja praz Šwajcaryju pryjechała ŭ Wilniu. Ab hetym ža hawaryŭ amerykanski pasoł u Berlinie z biełaruskaj delehacyjaj. Jość prajekt utwaryć adno federatyŭnaje hasudarstwa z tryma sejmami i adnym centralnym uradam. Kožnaja z čaściej u swaich unutranych sprawach była-b zusim samadzielnaj, ale była-b źwiazana adnym uradam i razam wystupała-b u sprawach ahulnahasudarstwienych (wajna i mir, finansy i h. p.) Hetki sajuz karysny jak dla biełarusaŭ i lićwinoŭ, tak i dla łatyšoŭ, bo ŭtworanaja hetkim sposabam dziaržawa budzie wialikaj i dužoj, katoraja budzie mahčy raźwić usie swaje pryrodnyja siły i patrapić abaranicca ad swaich niepryjacielaŭ. Hasudarstwa-ž z adnych lićwinoŭ budzie zaŭsiody słabym i z časam nawiet ad niewialičkaha naporu z boku Rasiei budzie paruchana. Nia moža być strachu, kab adzin narod byŭ z časam pakryŭdžanym druhim. Hetyja try narody žyli zdaŭna razam i nikoli adny adnych nia ŭciskali. Apråča hetaha pawinien być zrobleny sajuz hetych narodaŭ na roŭnych asnowach, z roŭnaj ličbaj pradstaŭnikoŭ u centralnym orhanie, nia hledziačy na toje, što adnaho narodu mieniej, a druhoha balej. Hetki parytetny (na roŭnych prawoch) sajuz pawinien być zagwarantawany mižnarodna.

Janučonak.

Našaja prahrama.

Stałasia tak, što biełaruskija pany i naahuł biełaruskaja buržuazija apalačyłasia abo abmaskowiłasia. Astałosia pry swaim biełaruskim tolki sialanstwa, miaščanstwa dy drobnaja šlachta. Usie hetyja try klasy mižsaboj wielmi mała rožniacca i mohuć być padwiedzieny pad adnu bolš typowuju klasu sialan. Hetkim paradkam biełaruski narod ciapier zajmaje čysta klasowaje pałažeńnie, klasy sialan. Intelihencyja biełaruskaja, heta intelihencyja sialanskaja, katoraj najčaściej baćki ŭ ablajuć swajmi rukami maci ziamlicu, a kali nie baćki, to ŭžo napeŭna ŭrablali jaje dziady. Dyj sprawa nie ŭ ziamli, a ŭ tym, što naahuł našaja intelihencyja proletaryjackaja, pamiž jaje niama buržuaznych elementaŭ. Sustrakajucca tolki z pamiž biełaruskaj intelihencyi asobnyja ludzi z buržuazii, z panoŭ, ale hetyja asobnyja ludzi, adradžajučysia, pryłučajucca da masy inšaj, nieźmianiajuć kirunku hetaje masy, a tolki pamahajuć joj, pracujuć dla jaje. Wiedama, biełarusy nia tolki sialanie, ale miastowaja biednata, ale ŭsia biełaruskaja siła ŭ wioscy, dyk prahramaj biełaruskich pracaŭnikoŭ pawinna być prahrama sialanstwa.

Dziela hetaha pieršym punktam biełaruskaj prahramy pawinna być «ziamla sialanam». Inšyja punkty biełaruskaj prahramy pawinny być zhodny

z sialanskimi patrebami. U hetym pawinny zyścisia ŭsie biełarusy biaz rožnicy partyj. I heta nie pawinna być tolki charošym słowam, ale našym ščyrym žadańniem, našaj metaj, katoraj my pawinny kaniečna dabicca.

Pany wiedajučy, što ad ich adbiaruć ziamlu, buduć puščacca na ŭsiakija chitryki. Buduć nawiet zhadžacca addać ziamlu samachoć, aby tolki namowić sialan pryłučycca da Polščy. Wiedama, što hetkim panskim abiacankam nikoli wieryć nia možna. Kab tolki Biełaruś pryłučyli da Polščy, dyk pany zara inačaj zahawaryli b. Jany tady nia tolki ničoha nie addali-b swajho, ale apošniaje zachapili-b u sialan, jak heta było ŭ Biełarusi na toj bok staroha frontu, kali pany abdzirali narod. Pany jašče na inšyja puščajucca chitryki. Jany, kab nie addać sialanam dwornaj ziamli na katoraj bielaruski sialanin wiakami liŭ swoj krywawy pot, žbirajuć wialikija hrošy na polskich legionerań, kab potym polskija legionery baranili ichnyja dwary, dy ździekawalisia nad narodam, jak heta było ŭ Babrujsku. A čyje hrošy dajuć pany na polskich legionerań? — hrošy mužyckija, bo z mužyckaha mazała pany bahaciejuć. Treba sцierahčysia, kab pany nie ŭdziaržali starych dy nie pryhatawali nam nowych putaŭ.

Ziamla sialanam pawinna pierajści ŭ paradku. Nia možna tak rabić, kab usiała wioska pašła i padzialiła dwornuju ziamlu bo pry dzialni mohuć pajś izwady i z hetaha tolki skarystajuć našyja niepryjacieli. A treba zrabić usio spakojna i ŭ paradku; ciarpieli my dahetul, možam paciarpieć jašče trochu, aby tolki ŭsio było zroblena dobra. Treba abličyć kolki jość ziamli dla nadziełu i kolki prydziecca na kožnaha sialanina. Pany, wiedajučy, što ziamla ŭciače z ich ruk, mohuć siačy lasy, pradawać haspadarskija prylady, adnym słowam niščyć haspadarku. Dahetaha nia možna dapuścić, bo jak buduć zhanodany ŭsie dwornyja haspadarki, dyk žbiadnieje kraj. Dziela hetaha treba zaraz ž panom zabaranić siačy les (apračа jak na swaju patrebu) i pradawać haspadarskija prylady. A kab dahladzieć, što heta ŭsio budzie rabicca, pawinny być utworany ziamielnyja kamitety. Ziamielnyja kamitety pawinny być datul pakul ziamla pa zakonu nie piarojdzie sialanam. Ich pawinnaściaj budzie tak sama hladzieć, kab pany da padziełu ziamli lišnicy zbožža nie chawali i nie spekulawali zbožžam, ale pradawali jaho pa miernaj canie miascowamu nasialeńniu. Bo bywali i takija zdareńnia što za zbožža pany kuplali u sialan padpisy ab pryłučeńni da Polščy.

Jak pryšli da nas niemcy, dyk šmat dwaroŭ jany ŭrablali sami. Pracawali u takich dwaroch za małuju płatu mužyki z susiednich wiosak. Ciapier, jak niemcy žbirajucca wychodzić, u hetkich dwaroch astajecca zbožža. Dyk kamu ž addać henaje zbožža? Wiedama pakinuŭšy na nasieńnie reštu treba jaho addać mužykom, bo jany jaho zapracawali. U niekatorych miascoch tak i robicca, značycca niemcy addajuć sialanam. Ale ŭ inšych miascoch zbožža, zapracawanaje mužykami, addajecca panu, jak heta niadaŭna było ŭ Kazłowych Miednikach la Šumska. Treba dabicca, kab nidzie hetkaja kryŭda mužykom nie rabiłasia.

Uwieś biełaruski narod, złučany adnymi nacyjanalnymi i ekanamickimi patrebami, pawinien być mocna arhanizawany, kab dapiać swaje mety. Dabiwajučysia sabie woli i ziamli, biełarusy pawinny mieć na ŭwazie swajo biełaruskaje hasudarstwa, niezaležnaść Bielarusi adnej abo razam z Litwoj, bo tolki ŭ hasudarstwie, u katorym my biełarusy, sami budziem haspadaryć, my patrapim udziaržać zdabytaje, toje, što nam pa prawu Bozamu i ludzkomu naležycca.

P. Stanič.

Wialikaja patreba.

Dahetul biełaruski narod, i nahuł nia čuje słowa Božaha ŭ rodnaj mowie. Čužyncy nad im zapanawali i nakinuli jamu swaju mowu, mowu čužuju i niezrazumiełuju. Kak biełarus razumieŭ nawuku Kaścioła, ad jaho wymahajuć spačatku nawučycca polskaj mowy. Hetkaje wymahań nie nia tolki nidzie nia čutaje, kryŭdnaje, ale nawiet jaho i nie mahčyma wypaŭnić. Biełaruski narod u swajoj masie tak i nie nawučawajecca da staraści polskaje mowy, nie razumieje malitwaŭ u polskaj mowie, pierakručawaje ich i h. p. Dyk tym, što biełarusy-kataliki nia majuć rodnaj mowy ŭ kaściele, robicca nia tolki kryŭda biełarusam, ale i škoda Katalickamu Kaściołu. Heta dobra zrazumieŭ b. wilenski biskup ks. Ropp, wydajučy ŭ 1917 hodu zahad da duchawienstwa swaje wilenskaj dyecezyi, kab pa mahčymaści hawaryli kazańni ŭ biełaruskaj mowie. I adrazu možna było widzieć wialikuju karyść z užywańnia biełaruskaj mowy ŭ Kaściele. Ale heta ŭsio dziejałasia ŭ uschoddniaj čaści wilenskaj dyecezyi, a nia tam dzie haspadaryli z Wilni. U čaści wilenskaj dyecezyi, u katoraj uwieś čas haspadaryli z Wilni, biełaruskaja mowa ŭ Kaściele ŭ najwialikšym zahonie. Pryčynaj hetaha jość toje, što dahetul u wyšejšaj ŭłady wilenskaj dyecezyi na pieršym miescy stajała apalačeńnia biełarusaŭ. Ale heta daŭžej trywać nia moža. Dziela dabra Kaścioła i narodu biełaruskaja mowa pawinna zaniać pamału naležnaje joj miesca ŭ Kaściele. Pačać treba z taho, kab uwa ŭsich biełaruskich parachwijach byli ksiandzy biełarusy, abo ŭmiejučyja biełaruskuju mowu. Patrebna, kab i ŭ Wilni pry kožnym kaściele byli hetkija ksiandzy. Nia kažučy ŭžo ab tym, što ŭ samym miešcie jość wializnaja biełaruskaja masa da kožnaj parachwii ŭ Wilni naležyć šmat čysta biełaruskaha wiaskowaha nasialeńnia z pad Wilni.

Biełaruski narod spadziajecca, što nowy jaho pastyr, Wilenski biskup, pačnie nowy čas dla biełarusaŭ katalikoŭ Wilenskaj dyecezyi. Biełaruski narod spadziajecca, što jaho biskup pramowić i na ingresie pabiełarusku.

Katalik.

Prowokacyja.

Nia hledziačy na toje, što polskich panoŭ pa dwaroch i miastoch zusim małaja žmienia, pryraŭnawaŭšy da wialikaj masy biełaruskaha i litoŭskaha sialanstwa i rabotnikaŭ, nia hledziačy na toje, što polskija pany, ssučy ŭwieś čas kroŭ biełaruskaha sialanina, pawinny-by zdajecca prycichnuć u časie rewolucyi, nia hledziačy na ŭsio heta polskija pany i ciapier, i to asabliwa ciapier, kujuć puty dla Biełaruskaha narodu. U miastoch palaki zapisawajuć ludziej na službu na čyhunki, na telehrafy i nahuł na roznyja ŭrady (ustanowy). Heta ŭsio robicca dziela taho, kab zrabić upłyŭ na prychiłku ludziej, kab nakazać byccam tut budzie polskaja ŭłada, kab pryciahnuć da siabie hałodnaha čałavieka, spadmanuć jaho, pakazaŭšy z-za płotu jamu kusok chleba. Niachaj usie ludzi wiedajuć, što nia budzie tut polskaj ułady i nia idźuć na polskija kručki, bo saboj jany mohuć tolki pawialičyć «polskija» achwiary ŭ Wilni, kab polskija pany mahli potym kryčać zahranicaj ab kryŭdžańni palakoŭ u nas.

Polskija pany zawarušylisia, sypnuli hrašmi. Na henyja hrošy najmajuć legionieraŭ, što byli ŭ polskim wojsku i nowych, kab jany baranili ŭ nas panawańnia polskich panoŭ nad narodam Sami pany buduć aficerami, i siedziačy z legionerami ŭ swaich dwaroch, raspuściać swajo panawańnie nad narodam. Kali-ž narod nia wycierpić panskaha ździeku i paŭstanie, tady polskija pany buduć kryčać na ŭwieś świet što ŭ nas anarchija, u nas bolšewizija. Na hetuju polskuju prowokacyju treba źwiarnuć uwahu ŭsich.

Branisłaŭ Zuboŭski.

U Wilni i wakolicach

× **Jepiskap Jelifery.** Nadowičy pryjechaŭ u Wilniu prawasłaŭny jepiskap, Jelifery.

× **Biełaruski teatr.** U niadzielu 17 listapada ŭ Biełaruskim klubie hulali kamedyju Miadźwiedź (pier. z Cechawa).

× Tutejšaja Sałdackaja Rada nakazawaje, što ŭsie prośby ab wydańni pazwaleńnia na pajezdku čyhunkam treba paeawać u tyja ŭrady, u jakija padawalisia raniej, bo Sałdackaja Rada z hetaj sprawaj ničoha nia maje supolnaha.

× **Skoryja pojezdy nia chodziać.** Dziela demobilizacyi ŭ chutkim časie, i pawialičeńni pasažyrskich pojezdaŭ, skoryja pojezdy ŭ Niamieččynu z 19 listapada pierastali chadzić.

× U prypadku niazhody palakoŭ na pierawoz niamieckaj armii z Ukrainy praz Polšču niamieckaje wojska budzie pierawieziena praz Wilniu, katoraja ŭžo ciapier służyć prajezdnym punktam dla niamieckaha wojska z Biełarusi i Bałtyki.

× Štadhaŭtman apawiaščaje što ŭ kožnaj kramie ad 2—5 hadz. papałudni moža haroć elektryčnaja lampa siłaj 16 śwečak.

× Radzicca haspadarom damoŭ i damawłaścieram ahledzić damy ad marozaŭ. U pustych damoch treba ŭsiu wadu z wadaprawodaŭ wydalić.

× Armee—Kraftwagen—Park 10. Na Archangielskaj i Suzdalskaj wul. pradajuć zapasy, što tam jość: metały, mašyny, matory i prylady, a taksama kontrolnuju kasu i parawuju pračkarniu.

Z USIAHO KRAJU.

Biełaruski Kamitet u Horadnie.

Niedaŭna ŭ Horadnie ŭtwaryŭsia Biełaruski Kamitet. Da prezydenta kamitetu naležać: A. Hrykoŭski (staršynia), Kacynski (sekretar), W. Kraŭcewič (skarbnik). Kamitet wielmi enerhična pracuje. U Horadnie i pawiecie prybywaje świadomych biełarusaŭ. Ruch biełaruski šyrycca.

Urad paŭdniowaj Litwy.

Wajennaje ŭpraŭleńnie paŭdniowaj Litwy (Biełaruś) pieraniesiena z Biełastoku ŭ Horadniu.

Mienskaja katalickaja seminaryja.

Ksiondz Biełabałowy, b. profesar duchoŭnaj akademii ŭ Piećiarburzie, świadomy biełarus, ciapier profesaram u Mienskaj rymska-katalickaj duchoŭnaj seminaryi.

Estonskaja Respublika.

Abwieščana niezaležnaja estonskaja respublika. Ministram prezydentam abwieščany Pietc. Wybary nacyjanalny ŭstanoŭčy estonski sejm buduć u skorym časie. Dla abarony ad bolšewizma arhanizujecca miž partyjnaja estonskaja milicyja Estoncy ličać na anhlickuju pomač. Čakajuć anhlickich karabloŭ u Reweli.

I. Sierbaŭ.

Ab biełaruskaj narodnaj pieśni.

(Hladzi «Homan» № 91).

Siomickija pieśni. Siomik—światа krasak i wiasiella. Na rusalnaj niadzieli dziaŭčaty wijuć wianki, a na Trojcu raźwiwajuć ich. Dziaŭčaty z dziacіukami ładziać ihryščy, wodziać karahod, warožać i kałyšucca na halli dreŭ.

Siomickija pieśni praniknieny dalikatnaściaj i hłybniej učućcia. Samy ton ich miahki, łaščučy zachoplawajučy:

Čamu, Paličak,
Da nia ženišsia?
— Och i jak ža mnie
Da žanicisia —
Oj, ŭ majho baćki
U chacie nieparadkі
— Oj, u čystym poli
Tam tabun koni.
Oj, miž tych koni
Waron žarebčyk.
Oj, nichto-ž jaho
Da nie spajmaje;
Och, nie spajmaje,
Nie asiadłaje.
Och, adazwaŭsia
Dobry małojčyk;
Moład małojčyk,
Krasny Paličak.
Asiadłaŭ kania
Waranieńka.
Asiadłaŭšy kania,
Jon pajaždžaje.
Oj, jedzie pole
Jedzie druhoje.
Na trećcia pole
Jon uźjaždžaje
Oj, na tym poli
Da jawor staić.
Na tym jawary
Da aroł siadzić.
Och, jon-ža jaho
Da złažyŭsia ŭbić.
Och aroł pcica
Duža prosicca
— Dobry małojčyk,
Krasny Paličak!
Oj, nia bi-ž mianie,
Nie stralaj mianie —
Ja tabie budu
Usiahdy ŭ admozie.
Budzieš ty, moład,
Da žanicisia.
Oj, budzieš ty brać
Dzieŭku za wadoju.
Oj, budzieš sabie
Pierawoz stroić,
Što b prajechać
K swajoj dziaŭčynie.
Ja tabie budu
Na pierawozie.
Ja twaje koni
Lohka ŭpłyn pušču,
A twaje charty
Da pieraświšču,

Bałtyka.

Nowy niamiecki socyjalistyčny ŭrad naznačyŭ niamieckim kamisaram dla Bałtyku, b. socyjalistyčnaha žurnalista Winiga. Wajennaje ŭpraŭleńnie Bałtyki pierajšło 15 listapada na cywilnaje katoraje bespasredna padčyniajecca Berlinskamu ŭradu.

Estoncy, łatyšy, niemcy, ličwiny, žydy, rasiejcy, palaki, žychary Ryhi publikujuć ahulnuju adozwu, u katoraj zaprašajuć zapisawacca ŭ milicyju, katoraja budzie pad načalstwam aficeraŭ byŭšaj rasiejskaj armii.

Razruchi.

Z roznych čaściej našaha kraju, asabliwa z mienšych miasc waściej, prychodziać wiestki ab razruchach, katorych spynić nia mohuć pakinienyja tam słabyja pasty.

Z Taryby.

Niamiecki ŭrad naznačyŭ pasłom Niamieččyny ŭ Litwie Verdi du Vernois. Pasłom Litwy ŭ Berlinie naznačany J. Šaŭlis.

Niemcy ab Tarybie.

Orhan Centralnaj Sałdackaj Rady ŭschodniaha frontu «Die neue Zeit.» u Kounie piša: „Z pryniatych Tarybaj rezalucyj da hetul nie jasna učaście inšych nacyjanalnaściej kraju pry arhanizacyi jaho. Abo može ŭsio jašče jošč „techničnaja truduści".

Ab konferencyi

Lewyja siabry Taryby pad kiraŭnictwam Wilejšysa apracoŭwajuć plan sklikańnia konferencyi, katory budzie pradłožany na razhlad Taryby 26 listapada. Prociŭ damahańnia lewych sklikać konferencyju wystupaje «Letuvos Aidas», katoraja kaža, što nowaja konferencyja nipatrebna.

Prychod sajužnikaŭ.

U belhijskim miescie Spa, dzie hlaŭnaja kamanda sajužnikaŭ wiad cca miž niemcami i sajužnikami pierahawory ab zaniatku sajužnickim wojskam byŭšych ziamiel Rasiei, kab abaranić ich ad bolšewikoŭ.

Polskija sproby.

Paśla sproby zachapić Biełastok i «pryłučyć» jaho da Polščy dwa polskija aficery pryjšli da kamendanta Horadna i patrabawali ad jaho zdačy krepaści. Niamiecki kamendant Horadna zajawiŭ, što jon zdaść Horadna tolki pad prymusam wajennaj siły.

«Ruskaja uprawa».

HORADNIA. (Ad našaha karaspandenta). U Haradniu pryjechała niekalki čałnasociennych čynoŭnikaŭ maskoŭcaŭ (Kruhłow Ziekawity). Hetaja kučka maskoŭskich čynoŭnikaŭ, dy adzin dwa abmaskaŭlenyja pany zakłali swoj «kamitet» i kab bałamucić ludziej małaznajučych warunki ŭ Horadnie nazwali jaho «Ruskaj uprawaj» Cikaŭna tolki čym henaja «uprawa» upraŭlaje? Prawasłaŭnaje nasialeńnie ŭ Horadnie zrazumieje, što heta tolki sproba zrabić nowyja sieci na ciomnych ludziej i na maskoŭski čornasocienny kručok nia pojdzie tym bolš majučy swoj Biełaruski Kamitet u Horadnie.

Maksim Hrodzieniec.

Palaki i ličwiny.

Z pryčyny polskaha n. d. sabrańnia ŭ Wilni, katoraje damahałasia pryłučeńnia Litwy da Polščy „Lietuvos Aidas", piša: „adzin hośč z Dźwinsku skazaŭ nawiet ab patrebie pryłučeńnia Inflantaŭ da Rady paspalitaj. Pretenzyi pałakoŭ nam daŭno wiadomy i nas nia pužajuć. Na swaim apošnim sabrańni pałaki kinuli ličwinom wyzaŭ i abwieścili wajnu nie Tarybie, a ŭsiamu litoŭskamu narodu.

BIEŁASTOK. Tutejšaja «Bialostokier Zeitung», što nia wychodziła za apcšni čas dziela polskaha buntu pačało iznoŭ wychodzić u troch mowach. U № z 19 listapada zaprašajucca ŭsie asoby, katoryja zachapili aružža ŭ časie apošnich zdareńniaŭ, wydać jaho pad stracham rastreła. Pačynajučy z 22 listapada z hetaj mietaj buduć uwa usim miešcie trešci. Cywilnym z Polščy kajystanie čyhunkaj u kirunku Wilni zabaronieno. Znosiny čyhunkaj miž Łasosnaj i Biełastokam uznoŭ pačałosia.

KOUNA. 16 i 17 listapada adbylisia sabrańni litwinoŭ, žydoŭ i pałakoŭ u našym mieście. Na litoŭskim sabrańni lewyja krytykawali wielmi rezka Tarybu. Wystupali z mowami i litoŭskija bolšewiki. Na kancy sabrańnie wyniesła rezalucyju dawieryja Tarybie.

Na polskim sabrańni aratary žalilisia, što, i nowy niamiecki ŭrad u Litwie wiadzie nieprychilnuju pałakam palityku. Adzin aratar skazaŭ, što ličwiny, žydy i niemcy zrabili sajuz prociŭ pałakoŭ. I na hetym sabrańni wystupili bolšewiki katoryja ŭ maskoŭskaj mowie hawaryli proci buržuazii i kapitalistaŭ.

Na žydoŭskim sabrańni aratary padčyrkiwali, što pa prykładu inšych nacyjanalnaściej i žydy ŭ Litwie maniacca wieści swaju nacyjanalnuju palityku. Sprečka była najbolš miž bundzistami i sionistami.

RYHA. 17 listapada tut było sabrańnie delehataŭ usich sałdackich rad Bałtyki. Sabrańnie apublikawała radzie telehramu «usim», u katoraj nazywaje sajužnickija warunki zamireńnia biazbožnimi i nialudzkimi.

Ukraina.

BERLIN. 19.XI. „Vorwärts" nakazawaje, što hetman Ukrainy, Skoropadzki, skinieny.

BERLIN. (Tel. pryw.). 19.XI. Jak nakazawaje „Deut. Allg. Ztg." wiestka, byccam hetman Ukrainy, Skoropadzki, skinieny, niepraŭdziwa. Wiedama tolki, što ŭtwaryŭsia nowy ŭrad praciŭny Skoropadzkamu. Chto wožmie wierch niewiedama.

WIESTKI Z RASIEI.

LONDON. 19.XI. Wajennaje ministerstwa nakazywaje: „17 listapada anhlickaje i ruskaje wojska zaniało Baku.

BERLIN. 18.IX. Centralny spaŭniajučy kamitet ruskaha ŭradu 13 listapada zajawiŭ, što Bieraściejskaja mirnaja ŭmowa i dapaŭniajučyja da jaho ŭmowy ličyć bolej nia isnujučymi. Centralny spaŭniajučy kamitet propanuje nowy ahulny mir i ŭtwareńnia ahulnaha bolšewickaha frontu prociŭ sajužnikaŭ. Berlinski ŭrad adnak z pryčyny niemahčymaści prawieści ŭ žyćcio bolšewickija plany ŭ Niamieččynie adkazaŭ, što zrabić z im sajuz nia ličyć mahčymym.

LONDON (Reŭter) 18.XI. Nižniaja pałata. Lord Sesil zajawiŭ, što choć Anhlija nie žadaje ŭ kancy suświetnaj wajny pačynać nowy pachod prociŭ Rasiei, adnak, tak zwany, rasiejski ŭrad u hetkaj miery winien prad Anhlijaj, što anhlija maje prawa na zbrojnaje pradpryjomstwa. Pierš-na-pierš treba dawiedacca žadańni žycharaŭ Rasiei.

PARYŽ. Klemanso ŭ niadzielu mieŭ mowu prociŭ bolšawictwa. Sajužniki maniacca zrabić Rasiei paradak. U pieršym hodzie bolšewickaj ułady ŭ Rasiei zastrelena 30 tysiač hramadzian biaz sudu.

Z usiaho świetu.

WIENA. 18.XI. Zachodniaja čaść Wenhryi, sumieżnaja z Aŭstryi i najbolš nasielonaja niemcami, wykazała swajo žadańnie ab pryłučeńni da nowstworanaj Aŭstryjacka - Niamieckaj dziaržawie.

BUDAPEŠT. Francuskaje wojska zaniało miesta.

BERLIN. 19.IX. Štats-sekretar miž narodnych spraŭ, Solf, źwiarnuŭsia z dźwuma notami da sajužnikaŭ, u katorych stanoŭka pakazawaje na strašnuju niebaspečnaść dla charčawańnia Niamieččyny, kali sajužniki patrebujuć wydańnia 5.000 parawozaŭ i 150 tysiač wahonaŭ.

> ### Dla padpiščykaŭ.
>
> *Dziela taho, kab našy padpiščyki na prawincyi atrymliwali „Homana" akuratna, jany pawinny* padpisywacca na hazetu praz swajho staršyniu (Amtsvorsteher) abo praz Kreishauptmanna. *Inačej počta hazety nie pierasyłaje.*
>
> *Administracyja.*

NJU-JORK. Dziela niastačy handlowych parachodaŭ jeminnyja rečy budue pierawozicca z Ameryki ŭ Eŭropu i wajennymi parachodami.

HAAGA. Hołandzkija hazety rezka hanias nialudzkaść sajužnikaŭ, katoraja prajaŭlajecca ŭ wymahanych imi warunkach zamireńnia.

BERLIN. 19.XI. Budzie nowaja šyrokaja amnistyja cywilnych i wajennych asob. Nawet samym ciažkim prastupnikam budzie darawana kara, kali jany ŭ aznačany čas nia zrobiać nijakich prastupkaŭ prociŭ zakonu.

BERLIN. Hrupy nasialeńnia, što stajać na kancawym lewym kryle, prociŭ sklikańnia nacyjanalnaha sejmu. Asabliwa enerhičnuju ahitacyju ŭ hetym kirunku wiadzie Libknecot u Berlinie i orhan bolšewikoŭ i Saksonii «Valkszeitung» u Lejpcyzie. Ad nak hetaja ahitacyja nie źmianiaja nastroju šyrokich socyjał-demakratyčnych mas, katoryja damahajucca, kab nacyjanalny sejm byŭ skarej sklikany. Nawet orhan niezaležnych socyjalistaŭ «Freiheit» damahajecca mahčyma skoraha sklikańnia konferencyi i wykazawajecca rezka prociŭ palityki hrupy Spartaga.

BERLIN. 19.XI. Na siahońniašnim ahulnym sabrańni ŭsich Sałdackich i Rabotnickich Rad referent Müler zajawiŭ sklikańnia nacyjanalnaha sejmu — heta sproba adabrać uładu u preletaryjata. Nacyjanalny sejm heta śmiarotny prysud Sałdackim i rabotnickim Radam.

Haaze skazaŭ: «rewolucyja ŭtraciła-b swajo značeńnie, kali-b my ciapier užo sklikali nacyjanalny sejm. Zamiesta nacyjanalnaha sejmu ciapier pawinien być kongres Sałdackich i Rabotnickich Rad Niamieččyny».

Ladebur damahaŭsia, kab proletaryjat wykarystaŭ uładu, katoruju ciapier maje, prociŭ usich złośnikaŭ socyjalistyčnaj respubliki.

Ciabie, małojca,
Sam pierawiazu.
Pasadžu ciabie
Da na šyječku,
Maładu žanu
Na siaredzinku;
Twaju družynu
Na kryliika,
Hrašak-piajušak
Da na chwośčikak! *)
Oj, što na mory
Da na siniеńkim
Oj, tam dziawica
Da biel bialiła,
Piarścion uraniła.
Oj, pašla jana
Krutym bieraham,
Što tym bieraham
Hukać rybałoŭcaŭ
Stała dziaŭčyna
Zwać rybałoŭcaŭ:
— Oj, rybałoŭcy,

*) Wioska Chaŭčholicy

Dabry małojcy.
Oj, ja wam budu
Da ŭsim ŭ zhodzie
Adnamu budu
Za susiedačku.
Druhomu budu
Za bratowačku.
Treciamu budu
Miłaju žanoju
Wiernaju žanoju
Wiečnaju twajoju *)

* * *

Oj, na popławie,
Na sienažaci.
Oj, tam chadziła
Stada kurapataŭ.
Miž kurapataŭ
Syzaja hałubka.
Oj, da prylacieŭ
Suzy hałubočak.
Usich tych kurapat

Prylepy Mienskaha pawietu.

Paparazahnaŭ,
Syzuju hałubku
Jon za siabie ŭziaŭ.
Oj, da ŭziaŭ jaje
Da za kryłačka,
Pasadziŭ sabie
Da na hniaździečka! *)

Prypiečka: Da zielen; jawor, dubroŭkni!

Uwa ŭsich bliźu słomickich pieśniach adzin matyŭ: dziaŭčyna wykazawaje swaju haračuju lubość do dobraha małojca, katory adkazawaje joj tym samym. Ale ŭzajemnaje pryznańnie miž imi bywaje nie adkryta, damiekami, atumiekami, zahadkami, što prydaje siemickim pieśniam dramatyčny element.

Usio heta razam uziataje, — fejeryčnyja abstawiny na ŭłońni pryrody, katoraja raźwiarnniasia i raśćwiła, luboŭ siarod roskašy i bahaćcia daje racyju dumać, što kaliś Siemik adnośkawa s Čyrwonaj horkaj byŭ časam, u katory žanilisia.

(* M. Smolewičy

(Dalej budzie).

CIURYCH. Hišpanski ŭrad spyniŭ dyplomatyčnyja znosiny z uradam radaŭ.

— —

Kala wajny.

BERLIN. Jak padličana, suświetnaja wajna kaštawała Niamieččynie bolej za 2 miljony ludziej miortwymi, miž imi 60 tysiač aficeraŭ. Aprača hetaha kala 5 mijonaŭ sałdatoŭ pawinny budnć dastawać za paškodžańnie swajho zdaroŭja pensyi ad hasudarstwa.

ABWIESTKI.

Ad administracyi.

«Homan» wysyłajecca tolki pa zakazu z miesc. Dyk kudy prychodzić ekzemplaraŭ «Homana» pomała, prosim na miescu) becyrku, kniharniach i h. p.) damahacca wypisawać balej. Tak sama kudy «Homan» prychodzić nia tymi litarami, jakimi choćuć, pawinny ab hetym zajawić u siabie na miescy.

Drukowana u drukarni M. Kuchty. Wydawiectwa «Homan». Redaktar Jazep Saławiei.